

DOCENTENHANDLEIDING

FILM

DE CONCURRENTEN

NMa

Nederlandse Mededingingsautoriteit

Colofon

Auteur: Ton Bielderman

Met dank aan: Stefan Vollering, Pablo Amador Sanchez,
Loes Broer-Nieuwenhuis, Judith van Tartwijk

Vormgeving, opmaak: Uitgeverij ThiemeMeulenhoff, Amersfoort

Illustratieverantwoording

Bleck Media, Houten

Meer informatie

www.deconcurrenten.nl

Eerste druk, eerste oplage

© NMa, Den Haag, 2012

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl., dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

2) HANDLEIDING BIJBEHOREND LESMATERIAAL

2B) KARTELFILM ALS INTRODUCTIE IN MAXIMAAL ÉÉN LES

DOEL

De NMa-film kan gebruikt worden als introductie op de speltheorie (gevangenendilemma) in relatie tot onderwerpen als prijzenoorlog, kartelvorming en het werk van de mededingingsautoriteit.

VOORBEREIDING DOCENT

Zorg voor een adequate internetverbinding met uw klascomputer en digibord of beamer. Of zorg voor de CD-rom of DVD-versie en een adequate computerverbinding met uw digibord of beamer.

Eventueel printen en vermenigvuldigen van het werkblad bij deze intro. Deze kunt tijdens de intro uitdelen aan uw leerlingen. Verder geen voorbereidingen.

TIJDSDUUR IN LES

1. Inleiding door docent	(Duur: ± 3 minuten)
2. Film <i>De Concurrenten</i>	(Duur: ± 17 minuten)
3. Discussie tijdens de film	(Duur: ± 10 minuten)
4. Discussie/uitleg na de film	(Duur: ± 15 minuten)
5. Afsluiting	(Duur: ± 2 minuten)

Totale tijdsduur ±20 minuten voor 1+2, ±30 minuten voor 1+2+3 of ± 47 minuten 1+2+3+4.

INLEIDING DOCENT (DUUR: ± 3 MINUTEN)

U leidt de les vanzelfsprekend op de u bekende wijze in en besteedt daarbij kort aandacht aan de centrale vraag: waarom en hoe ontstaan kartels, wat zijn daarvan de nadelen en hoe kunnen toezichthouders ingrijpen? Waar nodig, afhankelijk van de voorkennis van leerlingen, is wat meer toelichting vereist. Eventueel uitdelen van werkbladen.

FILM *DE CONCURRENTEN* (DUUR: ± 17 MINUTEN)

U start de film en zet deze op twee momenten in de film, telkens zo'n 5 minuten in de pauzestand. Dat gebeurt wanneer uw leerlingen in de film worden aangesproken met: *Wat zou jij doen?*

DISCUSSIE TIJDENS DE FILM (DUUR: 2 KEER ± 5 MINUTEN)

Het verdient de voorkeur de film twee maal te onderbreken voor een tweetal klassikale discussiemomenten (of traditionele uitleg van uw kant).

1 E DISCUSSIEMOMENT

In beeld verschijnt een vraag aan de leerlingen: **WAT ZOU JIJ DOEN?**

Wat zou jij doen als jij Arthur zou zijn? Zou jij de prijzen wel of niet verlagen?

Daarbij blijft de uitkomstenmatrix in beeld. U zet de video ongeveer 5 minuten in de pauzestand. En discussieert met uw leerlingen over de te volgen strategie, of laat de te kiezen strategie individueel door elke leerling op het werkblad beargumenteren. U

hoeft zelf geen antwoord op de vraag te geven, dat gebeurt verderop in de film.
Daarna wordt de film weer gestart.

2E DISCUSSIONSMOMENT

In beeld verschijnt een vraag aan de leerlingen: **WAT ZOU JIJ DOEN?**

Wat zou jij doen als jij Arthur zou zijn? Gebruik maken van de clementieregeling? Zou jij het prijskartel opbiechten? En wat zou jij doen als je concurrent zich bij de mededingingsautoriteit zou melden?

U zet de video ongeveer 5 minuten in de pauzestand. En discussieert met uw leerlingen over de gestelde vragen. Of u laat de vragen door elke leerling op het werkblad beantwoorden.

Omdat er hier opnieuw sprake is van een gevangenendilemma, maar nu zonder een concrete pay-off-matrix, zijn de vragen minder duidelijk te beantwoorden. Er zal sprake zijn van tegenstrijdige politieke en/of morele opvattingen van leerlingen. U zou als docent begrippen als reputatie van spelers, geloofwaardigheid, zelfbinding en (im)moreel gedrag kunnen introduceren.

Daarna wordt de film weer vervolgd.

DISCUSSIE OF UITLEG NA DE FILM (DUUR: ± 15 MINUTEN)

U kunt ervoor kiezen om na de film:

- 1) nog een 3de discussiemoment in te brengen
- 2) uw eigen leermethode weer te volgen.

3E DISCUSSIONSMOMENT

De film eindigt weliswaar met een moment van opluchting, maar tevens met de volgende tekst:

Vrij ondernemerschap vereist een concurrerende markt.
Daar plukken we allemaal de vruchten van.

Mededingingsautoriteiten zien erop toe dat bedrijven
met elkaar concurreren.

Kartels vormen één van de ernstigste schending
van de mededingingsregels.

De pak kans is hoog.

De straffen ook.

Dit biedt diverse aanknopingspunten voor verdere discussie. Voorbeelden van stellingen:

Al die machtige bedrijven, ik vind mededingingsautoriteiten noodzakelijk in onze tijd

Ik ben voor vrij ondernemerschap, die autoriteiten zijn nergens voor nodig

Ik vind de straffen voor overtreding van de mededingingswet veel te laag/hoog

Ik vind die clementieregeling maar een kinderachtige klikspaanregeling

U kunt de stellingen (via het werkblad) aan uw leerlingen voorleggen en vervolgens klassikaal meten hoe de klas er tegenover staat. Vanzelfsprekend vraagt u naar de beweegredenen.

VERVOLG UW LEERMETHODE

U kunt er ook voor kiezen om op basis van uw leer methode verder te gaan met behandeling van het gevangenendilemma in relatie tot onderwerpen als prijzenoorlog, kartelvorming en het werk van de mededingingsautoriteit.

AFSLUITING (DUUR: ± 2 MINUTEN)

U sluit de les met een compacte samenvatting en conclusie af. En geeft huiswerk op. Vanuit uw leer methode of de huiswerkopdracht die bij deze les hoort.

menveiling in Aalsmeer is beperkt.